

23.5.1969

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-177

Türk Dil Kurumu Genel Yazmanlığına

İncelenmek üzere yarkurulumuza verilmiş bulunan İbrahim Olgun'un Farsça-Türkçe Sözlük örneği yarkurul üyeleri tarafından önce ayrı ayrı sonra bir arada gözden geçirilerek aşağıdaki rapor düzenlenmiştir:

1- Farsça-Türkçe Sözlük'ün hangi düzeyde okuyucunun yararlanması için hazırladığı belli değildir. Madde başı yapılmış olan kelimelerin ne soydan yapıtlar okumakta işe yarayacağında belli bir ölçüye uyulmadığı görülmektedir. Bu bakımdan kelimelerin seçiminde bir dengesizlik göze çarpmaktadır.

2- İncelenmek üzere verilen örneğin genel olarak acele hazırlandığı anlaşılmaktadır.

3- Karşılıklar verilirken anlamlar önemi bakımından sıralanmamıştır. Örnek : āb-dān ve āb-dānek sözcüklerinde ilk anlam "su kabı" olmalıdır. Āb-dānek sözcüğünün "küçük mesane" karşılığı da yersiz görülmüştür.

4- Eş-anımlı Farsça sözcüklerin kimisinde Türkçe karşılıklar verilmemiş, yalnızca Farsçaları sıralanmakla yetinilmiştir. Örnek: āyine, āb-efken, maddelerinde olduğu gibi.

5- Türkçe karşılıklar verilirken Türkçe sözcüklerin yanına yer yer gereksiz olarak Osmanlıcaları da konmuştur. Örnek: ābādī = bayındırlık umran, mamure gibi. "Āb-roft" madde başı için "su akımından ötürü zamanla aşınma" tanımının yanına, "itikâl" karşılığı da konmuştur. Yine "Āb-dest-hāne" karşılığında "ayak-yolu" sözcüğü verilmeyip apteshane, helâ denmiştir.

6- Farsça sözcüklere birkaç yerde yetersiz ya da yanlış karşılıklar verildiği olmuştur. Örnek: ābe-bekem = bekem denilen ağacın suyu" karşılığının "bekem denilen ağaçtan elde edilen ve boyacılıkta kullanılan kırmızı boya" denmesi doğru olur.

"ābādān kerdēn, ābādān şoden, ābādān gerdiden" sözcüklerinin üçünün de "ābādān olmak" ile karşılama^maması gerekir. "ābād kerdēn= bayındırmak, imar etmek" karşılığındaki "bayındırmak" fiili Türkçede kullanılmaz. "āb-hūn" un karşılığı "sulu kan" olmayıp Burhan-ı Katı ve Steingassa ta gösterildiğine göre "suyu kokak olduğu için oturulmaya elverişsiz olan küçük ada" demektir. "āb-devat-kon" sözcüğünün yazılışı "ab-ı devāt-ken" biçiminde olmalıdır.

7- Farsça sözcüklerin karşılıkları verilirken örnekler gösterilmesi yararlı olduğu halde bu yola gidilmemiştir.

8- Farsça isim ve sıfat tamlamalarında dilimizde kullanılan çevri-yazı kuralına uyulmamıştır. Bunun yerine tamlamalar, çizgi ile ayrılmadan kelimenin köken^{li}indenmiş gibi birleşik yazılmış olup "i" yerine "e" kullanılmıştır. Örnek: ābe-çeşm ābe-ruy ābe-cow ābe-hofte gibi.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen nedenlerle İbrahim Olgun'un Farsça-Türkçe Sözlük örneğini yeterli bulmadığımızı saygılarımızla bildiririz.

Orhan Şaik Gökyay

Prof.Dr.Sâdettin Buluç

Prof.Dr.Hasibe Mazioğlu

Orhan Şaik Gökyay

Sâdettin Buluç

Hasibe Mazioğlu